په Washington ايالت کې د ابتدايي مداخلې خدمتونو لپاره

د کورنۍ لارښود

Individuals with Disabilities Education Act

(د معلولیت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) *(IDEA)* لاندې زما حقونه څه دي؟

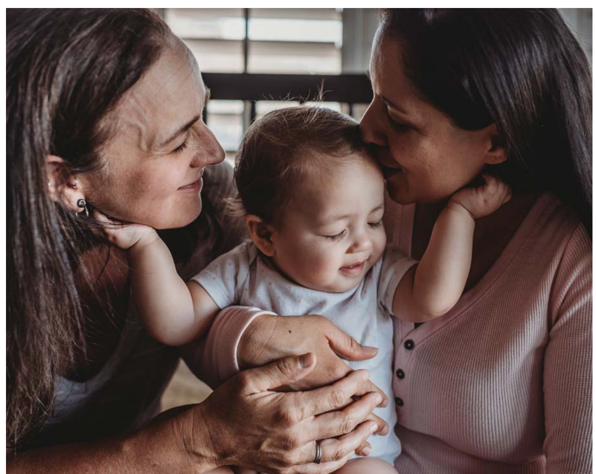

Washington State Department of
CHILDREN, YOUTH & FAMILIES

کله چې تاسو زده کړئ چې ستاسو ماشوم ځنډ لري، تاسو کیدای شي ډیر احساسات ولرئ. تاسو کیدای شي د ویرې احساس وکړئ، تاسو کیدای شي په هغه څه باور ونه کړئ چې ویل شوي یا تاسو حتی غوسه احساس کړئ. دا غیر معمولي احساسات ندي، او تاسو یوازې نه یاست. نور والدین هم دا تجربې یا احساسات لري. دلته په ټول ایالت کې پروګرامونه شته دي چې تاسو سره د نورو والدینو سره په اړیکه کې مرسته کولی شي کوم چې دا احساسات یا اندیښنې لري. تاسو د نورو معلوماتو او مرستې لپاره د دې کتاب شاته لیست شوي د والدینو ملاتړ شمیرو ته زنګ ووهلی شئ.

ګرانو والدینو،

ماته پته ده که تاسو دا کتابچه لرئ، تاسو شاید د خپل ماشوم د ودې په باره کې اندیښنه لرئ یا تاسو ته ویل شوي چې ستاسو ماشوم د ودې ځنډ لري.

زما په یاد دي زه څومره خفه او مغشوش وم، کله چې زما لور، *Suzi*، د خپلې ودې ځنډ لپاره د ازموینې له لارې تیریدله. زه په ډیرو کلمو نه پوهیدم چې مسلکیانو کارول، یوازې پریږدئ چې خدمتونه څنګه ترلاسه کړم.

یوځل چې مونږ خدمتونه ترلاسه کړل، د ډیرو ګټورو ښوونکو او معالجینو له لارې، د هغې وده په رښتیانی ډول ښه شوه. زه د دې لپاره ډیره منونکی یم چې هغه نن چیرې ده د هغې د ابتدایي مداخلې له امله ده چې هغې په دغه نازکو لومړنیو کلونو کې ترلاسه کړې. همدارنګه، د نورو والدینو سره اړیکه نیول او د معلوماتو شریکول زمونږ د کورنۍ لپاره خورا ډیر مهم و.

زه امید لرم چې تاسو به دا کتابچه د خدمتونو او ستاسو د کورنۍ اړتیاو سره مرستې لپاره د لارښود په توګه وکاروئ.

***Cassie*، والدین**

منځپانګې

پیژندنه 2

ابتدايي مداخله څه شی دی؟ 3

څه به وي که زه د خپل ماشوم د ودې په اړه پوښتنې لرم؟ 4

څوک په Washington کې د ابتدايي مداخلې لپاره د غوره کېدو وړ دی؟ 5

مخکې څه پېښېږي؟ 6

په 3 کلنۍ عمر کې څه پېښېږي؟ 7

Individuals with Disabilities Education Act (د معلولیت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) (IDEA) لاندې زما حقونه څه دي؟ (د طرزالعمل حفاظتونه) 8

څه به وي که زه د خپل ماشوم یا د کورنۍ د خدمتونو په اړه د پریکړې سره موافق نه یم؟ 10

زه د نورو معلوماتو یا مرستې لپاره چیرته تللې شم؟ 11

زه څنګه نور ښکیلدلی شم؟ 12

ده څه معنا لري؟ (د لغاتو ډکشنری) 13

اعترافونه 14

پیژندنه

"کله چې زما زوی د شپږو میاشتو و، هغه لا هم ناست نه و. ما فکر کاوه چې کیدای شي زه یو څه غلط کوم. ما هغه زموږ ډاکټر ته بوتلو چا چې ما سره د ابتدايي مداخلې پروګرام سره په نښلولو کې مرسته وکړه. اوس زما زوی خدمتونه ترلاسه کوي چې په رښتیانی ډول کومکي دي. هغه ښه پرمختګ کوي، او زه د هغه څه په اړه نور څه زده کوم چې زه یې کولی شم. زه اوس پوهیږم چې دا ځکه نه و چې ما څه غلط کار کاوه چې *Ian* د نورو ماشومانو په شان ګړندي کارونه نه کوي.

***Heather*، والدین**

د دې لارښود لومړني موخه دا ده چې تاسو او ستاسو کورنۍ ته د Washington ایالت Department of Children, Youth, and Families (د ماشومانو، ځوانانو او کورنیو ځانګه) (DCYF) Early Support for Infants and Toddlers (د ډیر کوچنیانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره د ابتدايي ملاتړ) (ESIT) پروګرام یوه عمومي کتنه وړاندې کړئ. په ESIT پروګرام کې ستاسو د کورنۍ برخه اخیستنه ستاسو انتخاب دی. که ستاسو ماشوم د ESIT پروګرام لپاره وړ وموندل شي، ستاسو ماشوم او کورنۍ ته د ابتدايي مداخلې خدمتونه شتون لري ترڅو ستاسو د ماشوم په وده کې ځنډ حل کړي.

دا لارښود تاسو ته په ټول ایالت کې د ESIT پروګرام په اړه عمومي او مهم معلومات درکوي، د والدینو په توګه ستاسو د ځینو حقونو لیست په ګډون. تاسو او ستاسو کورنۍ ته د طرزالعمل حفاظتونو/د والدینو حقونو پوره او ډیر تفصیلي توضیحات په یو بیل سند کې وړاندې شوي چې نوم یې د Individuals with Disabilities Education Act (د معلولیت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) (IDEA) برخه C طرزالعمل حفاظتونو (د والدین حقونه)" نومیږي. لکه څنګه چې تاسو دا لارښود ولولئ، ستاسو family resources coordinator (د کورنۍ سرچینو همغږي کونکی) (FRC) یا د ESIT پروګرام څخه یو څوک د هرې پوښتنې ځواب ورکولی شي چې تاسو یې د پروګرام په اړه لرئ.

د دې سند په اوږدو کې، ډیری اصطلاح د ابتدايي مداخلې لپاره کارول شوي دي. که تاسو د هر یو په اړه پوښتنې لرئ او تعریف ته اړتیا لرئ، د اصطلاحاتو د لغتونو لپاره د دې کتابچه 13 مخ ته وګرځئ.

د Washington ایالت Early Support for Infants and Toddlers (د ډیر کوچنیانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره ابتدايي ملاتړ) (ESIT)

د والدینو په توګه تاسو د خپل ماشوم په ژوند کې ترټولو مهم خلک یاست. ماشومان د خپلو لومړنیو دریو کلونو په جریان کې په چټکۍ سره وده او بدلون کوي. د خپل ماشوم په باره کې فکر وکړئ او هغه یا هغې څنګه وده کوي. تاسو خپل ماشوم ښه پیژنئ. ځیزونو ته پام وکړئ لکه څنګه او کله چې ستاسو ماشوم موسکا کوي، ناست پورته کیږي، ګرځي، خبرې کوي یا پیاله نیوي. هغه څه چې تاسو ګورئ ستاسو ماشوم څنګه وده کوي د مختلفو پرمختیایي مرحلو له لارې. کله چې یو ماشوم په وده کې ځنډ ولري، خدمتونه په ټول ایالت کې شتون لري. د Washington ایالت Early Support for Infants and Toddlers (د ډیر کوچنیانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره د ابتدايي ملاتړ) (ESIT) پروګرام د ایالت په کچه هڅې همغږي کوي ترڅو کورنیو سره مرسته وکړي چې دا خدمتونه ترلاسه کړي.

ابتدايي مداخله څه شی دی؟

د ابتدايي مداخلې خدمتونه د ودې خدمتونه دي، چې د عامه څارنې لاندې، او په طبيعي چاپيريال کې وړاندې کيږي. دوی د وړو کوچنيانو يا نوی تګ زده کونکو ماشومانو ودې اړتياو پوره کولو لپاره ډيزاين شوي او د والدينو سره د دوی د ماشوم وده او زده کړې کې مرسته کولو لپاره ډيزاين شوي.

ابتدايي مداخله (د ماشوم د ژوند د ړومبو کلونو په جريان کې) ستاسو سره د مرستې په واسطه لوی توپير رامنځته کولی شي:

- هغه خدمتونه ومومئ چې تاسو يې د خپل ماشوم لپاره اړتيا لرئ.
- د خپل ماشوم د ودې په اړه پوهه شئ.
- د خپل ماشوم د زده کړې او ودې او د کور او ټولنې په فعاليتونو کې د برياليو برخې اخيستنې ملاتړ وکړئ.

د ابتدايي مداخلې موخه څه ده؟

د ابتدايي مداخلې موخه د همغږی، ملاتړ، سرچينو، او خدمتونو وړاندې کولو له لارې د کورنۍ پياوړتيا رامنځته کول دي ترڅو د ورځنې زده کړې فرصتونو له لارې د ودې ځنډونو او معلوليت لرونکو ماشومانو پرمختګ ته وده ورکړي.

د دې لپاره چې کورنۍ وکولی شي خپل ماشوم ته پاملرنه وکړي او په کورنۍ او ټولنې فعاليتونو کې ګډون وکړي، کورنۍ به:

- د دوی حقونه وپيژني.
- په اغيزمنه توګه د دوی د ماشوم اړتياوې بيان کړي.
- د دوی د ماشوم په وده او زده کړه کې مرسته وکړي.

د دې لپاره چې د ماشومانو سره مرسته وکړي چې په مختلفو ترتيباتو او حالتونو کې فعال او برخه اخيستونکی وي، ماشومان به ښه وښيي:

- مثبت ټولنيز-هيجانی مهارتونه او ټولنيزې اړيکې.
- د ژبې او اړيکو په ګډون د پوهې او مهارتونو استملاک او کارول.
- د دوی اړتياوو پوره کولو لپاره د مناسبو چال چلندونو کارول.

Individuals with Disabilities Education Act (د معلوليت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) **(IDEA)** څه شی دی؟

په 1986 کې کانګرس هغه قانون تعديل کړو چې اوس Individuals with Disabilities Education Act (د معلوليت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) (IDEA) په نوم پيژندل کيږي او يو پروګرام يې رامينځته کړو ترڅو ايالتونه وهڅوي چې د کوچني معلوليت لرونکو ماشومانو او د دوی کورنيو لپاره د ابتدايي مداخلې خدمتونو ايالتي سيستم رامينځته او پلي کړي. قانون د ايالتونو لپاره معيارونه رامينځته کړي چې د معلوليت لرونکو کوچنيانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو کورنيو ته د خدمتونو وړاندې کولو کې تعقيب کړي. هر ايالت هر کال پريکړه کوي که چيرې دا د IDEA لخوا تعريف شوي د ابتدايي مداخلې خدمتونو وړاندې کولو ته دوام ورکولی شي. Department of Children, Youth, and Families (د ماشومانو، ځوانانو او کورنيو څانګه) (DCYF) Early Support for Infants and Toddlers (د ډير کوچنيانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره د ابتدايي ملاتړ) (ESIT) پروګرام په ټول ايالت کې د ابتدايي مداخلې د خدمتونو سيستم همغږي کوي.

د ابتدايي مداخلې خدمتونه د دې لپاره ډيزاين شوي چې د هر وړ ماشوم د ودې اړتياوې پوره کړي او د کورنۍ اړتياوې چې د ماشوم ودې ته لوړتيا ورکړي.

که تاسو د اشارې ژبې ترجمان ته اړتيا لرئ، يو بايد ستاسو لپاره وړاندې شي. که تاسو په انګليسي خبرې نه کوئ، تاسو ته بايد يو ترجمان درکړل شي، پرته لدې چې داسې کول په واضح ډول د امکان وړ نه وي.

څه به وي که زه د خپل ماشوم د ودې په اړه پوښتنې لرم؟

ستاسو په محلی سیمه کې family resources coordinator (د کورنۍ د سرچینو همغږي کوونکي) (FRC) ته زنګ ووهئ. FRCs په هر هیواد یا جغرافیایي سیمه کې دي. د دوی رول دا دی چې ستاسو د کورنۍ سره مرسته وکړي چې د ابتدایي مداخلې خدمتونه ترلاسه کړي چې ستاسو ماشوم ورته ممکن اړتیا لري. د خپل سیمه ییز مشر FRC د نوم موندلو لپاره، Family Health Hotline (د کورنۍ روغتیا هاټ لاین) ته په 1-800-322-2588 زنګ ووهئ. تاسو کولی شئ خپل سیمه ایز روغتیا ځانګې یا د ښوونځي ولسوالۍ ته هم زنګ ووهئ.

ستاسو د اندیښنو په اړه د خپل روغتیایی پاملرنې چمتو کونکي سره خبرې وکړئ.. هغه یا هغې کولی شي سکرینینګ وړاندې کړي یا نورې سرچینې وړاندیز کړي. که تاسو ډاکټر نلرئ او نور معلومات یا مرسته غواړئ، Family Health Hotline (د کورنۍ روغتیا هاټ لاین) شمیرې ته زنګ ووهئ چې پورته لیست شوي. تاسو د ابتدایي مداخلې خدمتونو ته د لاسرسي لپاره د ډاکټر راجع کولو ته اړتیا نلرئ. تاسو ممکن د والدینو په توګه ځان راجع کړئ.

سکرینینګ څه شی دی؟

سکرینینګ یو ګړندی نظر دی چې ستاسو ماشوم څنګه زده کړه کوي او وده کوي. سکرینینګ د هغو خلکو لخوا ترسره کیږي چې روزل شوي ترڅو معلومه کړي چې ستاسو ماشوم څنګه وده کوي. که ستاسو د ماشوم وده یوه اندیښنه وي، ستاسو FRC ستاسو د ماشوم لپاره د ارزونې د څرنګوالي په اړه معلومات شریکولی شي.

ارزونه څه شی دی؟

ارزونه به ستاسو د ماشوم ودې ته ژور نظر وړاندې کړي. ارزونه ستاسو، ستاسو ماشوم او د ابتدایي مداخلې مسلکیانو سره ترسره کیږي.

ارزونه د ودې دغو برخو ته ګوري:

- ادراکي - د زده کړې وړتیا او ستاسو ماشوم څنګه زده کړه کوي
- فزیکي – د حرکت، لیدلو او اورېدلو وړتیا
- مخابره - د ژبې د پوهیدو او اړتیاو څرګندولو وړتیا
- ټولنیز یا احساساتي - د نورو سره د تړاو وړتیا
- تطابق وړ مهارتونه - د جامو اغوستلو، خوړلو او د خپل ځان یا د خپل ځان ساتلو وړتیا.

ارزونه یوه لاره ده چې وګوري چې ایا ستاسو ماشوم د ابتدایي مداخلې خدمتونو لپاره وړ دی. ارزونه به یوازې ستاسو په لیکلي اجازې سره واقع شي او تاسو ته به په هیڅ قیمت نه وي.

د ارزونې پلان کولو لپاره تجویزونه:

- د خپلې کورنۍ د سرچینو همغږي کوونکي (FRC) څخه د مرستې لپاره غوښتنه وکړئ.
- ستاسو د ماشوم د ودې په اړه هرې پوښتنې یا اندیښنې چې تاسو یې لرئ راوړئ.
- ټول هغه معلومات شریک کړئ چې ستاسو په خیال مهم دي: طبي ریکارډونه، د ماشوم کتاب، د ودې چارټ یا نور راپورونه.
- پریکړه وکړئ چې کوم وخت یا موقعیتونه به ستاسو او ستاسو د کورنۍ لپاره کار وکړي.
- که تاسو هیله لرئ د کورنۍ نور غړي، یو ملګری یا د ملاتړ تن ته بلنه ورکړئ.
- خپل FRC ته خبر ورکړئ که تاسو یو ژباړونکي یا نورې مرستې ته اړتیا لرئ.

د ارزونې وروسته، تاسو او د ټیم نور غړي به په دې اړه خبرې وکړي چې ستاسو ماشوم څه کوي او هرې اندیښنې به په ګوته کړي. که چیرې د ځنډ ساحې شتون ولري، ستاسو ماشوم د ابتدایي مداخلې خدمتونو لپاره وړ کیدای شي. تاسو د دې خدمتونو ترلاسه کولو یا نه ترلاسه کولو انتخاب لرئ.

څوک په Washington کې د ابتدايي مداخلې لپاره وړ دی؟

د دغوره کیدو وړ لپاره، یو ماشوم باید 25 فیصده ځنډ ولري یا په یو یا ډیرو ودو ساحو کې د هغه یا د هغې د عمر څخه کم 1.5 معیاري انحراف وښيي. یو ماشوم کیدای شي هم د غوره کیدو وړ وي که چیرې هغه فزیکي یا رواني حالت ولري، لکه د ډاون سنډروم، چې د ودې د ځنډ لامل پیژندل کیږي.

ارزیابی څه شی دی؟

ارزیابی له تاسو څخه د معلوماتو مجموعه ده، نور څوک چې ستاسو ماشوم پیژني، او د کړنلارو څخه د ابتدايي مداخلې وړاندې کونکي ممکن ستاسو د ماشوم چلند او ودې په ډیرو ځانګړو معمولونو او فعالیتونو کې د پوهیدو لپاره وکاروي. یوه ارزیابی دا ګوري چې ستاسو ماشوم څنګه نوي مهارتونه زده کوي، څنګه هغه یا هغې له نورو سره تړاو لري او هغه څه چې هغه یا هغې یې خوښوي او همدارنګه هغه څه چې هغه یا هغې مایوسه یا ننګونې ومومي. د ارزیابی معلومات به تاسو او ستاسو ټیم سره مرسته وکړي چې پریکړه وکړي کومې پایلې (بدلونونه) چې تاسو یې کار کول غواړئ او کوم خدمتونه او ملاتړ چې د دې پایلو په ترلاسه کولو کې مرسته کولی شي.

په ارزیابی کې هغه روان طرزالعملونه هم شامل دي چې د پایلو د ترلاسه کولو په لور ستاسو د ماشوم پرمختګ معلوماتو لپاره کارول کیږي او ډاډ ترلاسه کړئ چې هغه خدمتونه او ملاتړ چې تاسو یې ترلاسه کوئ ستاسو د ماشوم سره په پرمختګ کې مرسته کوي.

مخکې څه پېښېږي؟

Individualized Family Service Plan (انفرادي کورنۍ خدمتونو پلان) (IFSP)

که د غوره کېدو وړ وي، ستاسو ماشوم کېدای شي د IDEA ابتدايي مداخلې خدمتونه ترلاسه کړي. تاسو به د خپلو family resources coordinator (د کورنۍ د سرچينو همغږي کوونکي) (FRC) او نورو خدمتونو چمتو کونکو سره غونډه ولرئ. ستاسو کورنۍ، به د نورو سره، يو پلان وليکي، چې د Individualized Family Service Plan (انفرادي کورنۍ خدمتونو پلان) (IFSP) په نوم يادېږي. د خپل FRC سره کار وکړئ ترڅو ډاډ ترلاسه کړئ چې پلان ستاسو د کورنۍ انديښنې، دلچسپۍ او ارزښتونه منعکس کوي.

خدمتونه هغه وخت پيل کېږي کله چې تاسو د IFSP سره موافق ياست او خدمتونو ته رضايت ورکړئ.

IFSP يوه روانه پروسه ده چې ستاسو د ماشوم او کورنۍ بدلون اړتياوې پوره کوي. دا کم از کم په هرو شپږو مياشتو کې بياکتنه کېږي او په کلنۍ اساس بيا ليکل کېږي.

په IFSP کې شامل دي:

- **د فعاليت موجوده کچې** - ستاسو ماشوم اوس څه کوي.
- **د کورنۍ بيان** - ستاسو د کورنۍ د انديښنو، لومړيتوبونو او سرچينو بيان؛ ستاسو د کورنۍ بيان د IFSP يوه مهمه برخه ده، خو تاسو ممکن غوره کړئ چې يو يې ونه لرئ.
- **پايلې** - هغه بدلونونه چې تاسو يې د خپل ماشوم او کورنۍ لپاره ليدل غواړئ.
- **د ابتدايي مداخلې خدمتونه اړتيا لري** - څو ځله او څومره وخت، چيرته به دوی پيښ شي، او څوک به د دوی لپاره پيسې ورکړي (ډېری مختلف سرچينې د ابتدايي مداخلې خدمتونه تمويل کوي). تاسو ممکن هر هغه خدمت ومنئ يا رد کړئ چې تاسو ته وړانديز کېږي (بې له د کورنۍ سرچينو همغږۍ) که چيرې تاسو د ابتدايي مداخلې پروګرام کې ګډون کوئ.
- **طبيعي چاپيريالونه** - د طبيعي چاپيريالونو بيان چې په کوم کې به د ابتدايي مداخلې خدمتونه وړاندې شي. IFSPs بايد ليکلي توجيه ولري که چيرې خدمتونه به په طبيعي چاپيريالونو کې وړاندې نشي.
- **مهال ويش** - کله به خدمتونه پيل او پای ته ورسيږي، او کله به تاسو خپل پلان بيا وګورئ.
- **نور خدمتونه اړين دي کوم چې د IDEA لاندې تمويل شوي ندي** - څوک تاسو سره د دې خدمتونو په موندلو کې مرسته کولی شي.
- **family resources coordinator (د کورنۍ د سرچينو همغږي کوونکي) (FRC)** - ستاسو په پلان کې نومول شوی.
- **د 3 کلنۍ څخه دمخه د ليږد پلان** - ستاسو ماشوم د 3 کلنۍ څخه وروسته د خدمتونو لټه کول او پلان کول.

تاسو کېدای شي د کورنۍ نور غړي، يو ملګری يا د ملاتړ تن غونډې ته بلنه وغواړئ. د خپل ماشوم په اړه هر معلومات راوړئ چې تاسو يې احساس کوئ چې مهم دي.

په 3 کلنۍ عمر کې څه پېښېږي؟

کم از کم له شپږو څخه تر نهو میاشتو مخکې چې ستاسو ماشوم 3 کلنو شي، ستاسو family resources coordinator (د کورنۍ د سرچینو همغږي کوونکي) (FRC) به تاسو سره د راتلونکي خدمت وړاندې کونکي یا اژانسې ته د تګ پلان کولو کې مرسته وکړي چې ستاسو ماشوم ته خدمت کوي. دا بدلون مومل‌ی شي چیرته او څنګه خدمتونه وړاندې کیږي. په ابتدايي مداخله کې، دا بدلون د لیږد په نوم یادیږي. IDEA د دې لیږد لپاره لیکلي پلان ته اړتیا لري. د لیږد پلان غونډه باید کم از کم 90 ورځې مخکې له دې چې ستاسو ماشوم د 3 کلنو شي. ستاسو د لیږد پلان به ځانګړې زده کړې یا د ټولنې پر اساس خدمتونه په ګوته کړي چې ستاسو ماشوم ورته اړتیا لري.

ستاسو FRC به له تاسو څخه غوښتنه وکړي چې د اجازې فورمه لاسلیک کړئ، نو د راتلونکي ادارې یا خدمتونو وړاندې کونکي سره د لیږد پلان کولو لپاره اړیکه نیول کیدی شي. ستاسو، ستاسو د FRC، د خدمتونو وړاندې کونکي (وړاندې کونکې) او د سیمه ییز ښوونځي ولسوالۍ ترمنځ به یوه غونډه جوړه شي.

د ښوونځي ولسوالي معلوموي چې آیا ستاسو ماشوم د ښوونځي څخه مخکې د ځانګړو زده کړو خدمتونو لپاره وړ دی. دوی به تاسو سره د خپلو ازموینو پایلو په اړه بحث وکړي او تاسو ته به ستاسو د حقونو په اړه معلومات درکړي. که ستاسو ماشوم دغوره کېدو وړ وي، د دوی خدمتونه به د انفرادي زده کړې پروګرام (IEP) له لارې وړاندې شي.

ستاسو FRC به تاسو سره نورو ممکنه خدمتونو ته د تګ په پلان کې مرسته وکړي که ستاسو ماشوم د ښوونځي څخه مخکې د ځانګړې زده کړې خدمتونو لپاره د غوره کېدو وړ نه وي.

د لیږد غونډې لپاره تجویزونه:

- د وړاندیز شوي بدلون په اړه د امکان تر حده ډیر معلومات راغونډ کړئ.
- د ممکنه پروګرام اختیارونو یا انتخابونو په اړه پوښتنه وکړئ.
- پوښتنه وکړئ چې نوی پروګرام د کورنیو لپاره څه روزنه او ملاتړ وړاندې کوي.
- د بدلون څخه دمخه نوي پروګرام ته لیدنه وکړئ.
- د لیکلو موادو لپاره غوښتنه وکړئ او نوي پروګرام ته د ننوتلو او برخه اخیستلو کړنلارې زده کړئ.
- نوي پروګرام ته د امکان تر حده د خپل ماشوم په اړه ډیر معلومات وړاندې کړئ.

(د طرزالعمل حفاظتونه)

ډېر قوانین د اتباعو حقونه لري او IDEA توپیر نلري. ستاسو family resources coordinator (د کورنۍ د سرچینو همغږي کوونکي) (FRC) به تاسو ته "Individuals with Disabilities Education Act (د معلولیت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) (IDEA) برخه C طرزالعمل حفاظتونه (د والدینو حقونه)" درکړي چې ستاسو حقونه تشریح کوي.

د IDEA لاندې ستاسو د حقونو مثالونو کې ستاسو حق شامل دی:

- د خپل ماشوم لپاره لومړنی او اخرنی پریکړه کونکی اوسئ.
- د لاسرسي خدمتونه چې پکې شامل دي:
  - د اندیښنو لومړنۍ پیژندنه/د ماشوم موندنه
  - په وخت سره څو اړخیزه ارزونه او ارزیابی
  - ستاسو د ماشوم د وړتیا معلومول
  - د کورنۍ سرچینو همغږي کونکی/همغږي

که ستاسو ماشوم د غوره کېدو وړ وي، تاسو حق لرئ:

- Individualized Family Service Plan (د انفرادي کورنۍ خدمتونو پلان) (IFSP).
- د FRC سره د کورنۍ سرچینې رواني همغږي، ستاسو د ماشوم تر دریمې کلیزې پورې.
- د مختلف کورنۍ سرچینو همغږي کونکی (FRC) لپاره غوښتنه وکړئ.
- د خپل ماشوم د ودې پورې اړوند ابتدايي مداخلې خدمتونه ترلاسه کړئ.
- هغه خدمتونه ومنئ یا رد کړئ چې ستاسو ماشوم او کورنۍ به یې ترلاسه کړي لکه څنګه چې د IFSP پروسې له لارې ټاکل کیږي.
- د IFSP ټیم لخوا سپارښت شوي ځینې خدمتونو څخه انکار وکړئ او بیا هم نور خدمتونه ترلاسه کړئ (د FRC خدمتونو پرته).
- د خپل ماشوم د ابتدایي مداخلې خدمتونو او د خدمتونو سپارلو کې بدلونونو په اړه په ټولو غونډو کې ګډون وکړئ.
- په داسې وخت او ځای کې غونډې ولرئ چې ستاسو کورنۍ ته د موافق کیدو وړ وي.
- خبرتیاوې او د IFSP سندونه په خپله مورنۍ ژبه کې ترلاسه کړئ یا د خبرو اترو لاره چې ستاسو په کور کې کارول کیږي.

تاسو د خپل ماشوم د ابتدايي مداخلې ريکارډونو په اړه حفاظتونه هم لرئ. پدې کې ستاسو حق شامل دی چې:

- د ريکارډونو څخه بياکتنه وکړئ او په ريکارډونو کې د ترميمونو غوښتنه وکړئ.
- د ريکارډونو کاپي ګانې ترلاسه کړئ.
- په پروګرام کې د راټول شوي، ساتل شوي يا کارول شوي ريکارډونو ډولونو او موقعيتونو په اړه خبر شئ، په پروګرام کې دې ريکارډونو ته څوک لاسرسی لري، او کله دوی دا ريکارډونه ګوري.
- د دې په اړه د معلوماتو غوښتنه وکړئ چې چا ريکارډونه يا د ريکارډونو کاپي ګانې ليدلي دي.
- په ريکارډ کې هغه معلومات ننګونه کړئ چې تاسو باور لرئ ناسم يا غولوونکی دی يا ستاسو د ماشوم يا کورنۍ د محرميت يا حقونو څخه سرغړونه کوي. ستاسو د ماشوم د ابتدايي مداخلې ريکارډونه د کې شامل دي، د نورو شيانو سربيره:
  - د سکرينينګ راپورونه
  - د ارزيابۍ راپورونه
  - د ارزونې معلومات
  - د وړتيا معلومول
  - ټول هغه معلومات چې د IFSP برخه ده

ستاسو د کورنۍ په اړه معلومات محرمانه دي. تاسو حق لرئ چې:

- د ځان ځانګړی او د پيژندلو وړ معلوماتو محرميت په شمول:
  - ستاسو د ماشوم، ستاسو خپل يا د کورنۍ د نورو غړو نوم.
  - ستاسو د ماشوم پته.
  - هر ډول شخصي ځانګړتياوې يا نور معلومات چې دا به ممکنه کړي چې ستاسو د ماشوم په معقول يقين سره پيژندنه وشي.
- د محرميت خوندي کولو څرنګوالي په اړه د محلي پاليسيو او کړنلارو غوښتنه کول.
- د معلوماتو يا ريکارډونو د تبادلې يا شريکولو لپاره د باخبره ليکلي رضايت ورکول.

د والدينو/کورنۍ د حقونو سره سره، ماشومان د استازي مور يا پلار حق لري که چيرې:

- هيڅ والدين نشي پيژندل کيدی.
- د خدمتونو وړاندې کوونکی/ عامه اژانسي، له معقولو هڅو وروسته، نشي کولی د والدينو پتې ومومي.
- ماشوم د ايالت تر پالنې لاندې دی.

که چیرې زه د خپل ماشوم یا د کورنۍ د خدماتو په اړه د پریکړې سره موافق نه یم نو څه به وي؟

مهرباني وکړئ د family resources coordinator (د خپلې کورنۍ سرچینې همغږي کوونکي) (FRC) سره د ستونزې په اړه خبرې وکړئ. که دا کار نه کوي یا تاسو آرام نه یاست، تاسو ممکن د کارولو لپاره د لاندې انتخابونو څخه هر یو یا ټول غوره کړئ:

- **منځګړیتوب** – منځګړیتوب به تاسو ته پرته له کوم لګښت څخه چمتو شي ترڅو د شخړې په حل کولو کې مرسته وکړي. منځګړیتوب د رسمي اداري اوریدنې لپاره د بلې چارې په توګه وړاندیز کیږي. منځګړیتوب یوه خپل خوښیزه پروسه ده.
- **د مدافعت خدمتونه** – دا هغه پروګرامونه دي چې تاسو ته به معلومات درکړي او تاسو سره د ستونزې د حل کولو څرنګوالي پلان کولو کې مرسته وکړي. یو مدافع سازمان PAVE دی (11 پاڼه وګورئ). ستاسو FRC تاسو ته ستاسو په سیمه کې د مدافع خدمتونو په اړه معلومات چمتو کولی شي.
- **د مناسبې پروسې اوریدنه (جریان)** – دا یو رسمي اوریدنه یا جریان دی چې د اداري اوریدنې افسر لخوا ترسره کیږي. د اداري اوریدنې غوښتنه باید په لیکلي ډول وي او شکایت به پکې شامل وي. د ابتدایي مداخلې خدمتونو وړاندې کونکي رییس یا ستاسو د ځایي مداخلې خدمتونو قراردادي ته غوښتنه په ګوته کړئ. ستاسو FRC تاسو ته دوی نومونه او پتې کولی شي یا تاسو **esit@dcyf.wa.gov** ته بریښنالیک کولی شئ او د مرستې غوښتنه وکړئ.

هر والدین، بل شخص یا سازمان ممکن د اداري شکایت درج کولی شي که دوی فکر کوي چې یوه اژانسي یا د مداخلې د خدمتونو وړاندې کوونکی د قانون له یو اړتیا څخه سرغړونه کوي. شکایت باید لیکل شوی، لاسلیک شوی او د شکایت په اړه حقایق پکې شامل وي.

شکایت دې ته ولیږئ:

Early Support for Infants and Toddlers
Department of Children, Youth, and Families
(د کوچنیانو ماشومانو او نوی تګ کونکي ماشومانو لپاره ابتدایي ملاتړ د ماشومانو، ځوانانو او کورنیو څانګه)
PO Box 40970
Olympia, WA 98504-0970

د شکایت به بیاکتنه وشي او په 60 ورځو کې دننه به ځواب ولیکل شي.

زه د نورو معلوماتو یا مرستې لپاره چیرته تللې شم؟

لاندې سازمانونه او ډلې نور معلومات، مرستې او ملاتړ وړاندې کولی شي:

Family Health Hotline (د کورنۍ روغتیا هاټ لاین)
1-800-322-2588
www.withinreachwa.org

دا هاټ لاین د عامه او خصوصي ابتدایي مداخلې سرچینو په اړه اوسنې معلومات ساتي، family resources coordinators (د کورنۍ د سرچینو همغږي کوونکو) (FRCs) په شمول. پدې کې د واکسین کولو، تغذیې او د ماشومانو د نورو روغتیايي خدمتونو په اړه معلومات هم شامل دي چې په Washington کې شته دي.

Department of Children, Youth, and Families (DCYF) (د ماشومانو، ځوانانو او کورنیو څانګه) د Early Support for Infants and Toddlers (ډیر کوچنیانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره د ابتدایي ملاتړ) (ESIT) پروګرام
بریښنالیک: **esit@dcyf.wa.gov**
www.dcyf.wa.gov

د ابتدایي مداخلې خدمتونه برخه C، د IDEA د ایالت په کچه د سیستم لارښوونه کوي.

والدین نه والدین ته
1-800-821-5927
www.arcwa.org

د ایالت په کچه د والدینو جال د هغو والدینو لپاره احساساتي ملاتړ او معلومات وړاندې کوي چې کوچني ماشومان معیوبیت یا د ودې ځنډ لري.

د Washington ایالت د پلرونو جال
425-747-4004 ext. 218
https://fathersnetwork.org

د ټولو نارینه او کورنیو لپاره وکالت، ملاتړ او سرچینې وړاندې کوي د چا چې ماشومان ځانګړې اړتیاوې لري.

Washington PAVE (Partnerships for Action, Voices for Empowerment) (د اقدام لپاره ملګرتیا، د پیاوړتیا لپاره غږونه)
1-800-5PARENT
wapave.org

د ایالت په کچه د والدینو د روزنې او معلوماتو مرکز د هغو کورنیو سره مرسته کوي چې معلولیت لرونکي ماشومان لري چې عمر یې د لویوالي له لارې زیږیدلی وي.

زه څنګه نور ښکیلیدلی شم؟

تاسو د خپل ماشوم لپاره د پروګرامونو او خدمتونو په پلان کولو او وده کې مهم رول لرئ. تاسو په پلان کولو کې هم برخه اخیستلی شئ چې ستاسو ټولنه څنګه خدمتونه وړاندې کوي.

دا پلان د کاونټي په کچه County Interagency Coordinating Councils (د کاونټۍ د ادارې د همغږۍ شوراګانو) (CICCs) له لارې ترسره کیږي. هر یو CICC اړ دی چې والدین په شورا کې د غړو په توګه ولري. د نورو ټولو غړو سره یوځای، والدین مرسته کوي پریکړه وکړي چې څنګه خدمتونه تر ټولو ښه ترسره کیدی شي. د CICC غونډې خلکو ته کولاو دي.

State Interagency Coordinating Council (د ایالتي ادارو د همغږۍ شورا) (SICC) هم شتون لري. دا شورا باید د والدینو استازیتوب هم ولري. د SICC غونډې خلکو ته کولاو دي. د غونډې د وختونو او ځای موقعیتونو په اړه د نورو معلوماتو لپاره، د کورنۍ سرچینو همغږي کوونکي، ESIT سره اړیکه ونیسئ، یا **www.dcyf.wa.gov**ویب سایټ وګورئ.

دا کتابچه د Washington ایالت Early Support for Infants and Toddlers (د ډیر کوچنیانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره د ابتدايي ملاتړ) (ESIT) پروګرام لنډیز دی. د IDEA لاندې د Washington's تصویب شوي پلان په اړه د بشپړ توضیحاتو لپاره یا ستاسو د CICC یا SICC په اړه د نورو معلوماتو لپاره، د Washington ایالت Early Support for Infants and Toddlers (د ډیر کوچنیانو او نوی تګ زده کونکو ماشومانو لپاره د ابتدايي ملاتړ) پروګرام سره په **esit@dcyf.wa.gov** اړیکه ونیسئ.

www.dcyf.wa.gov

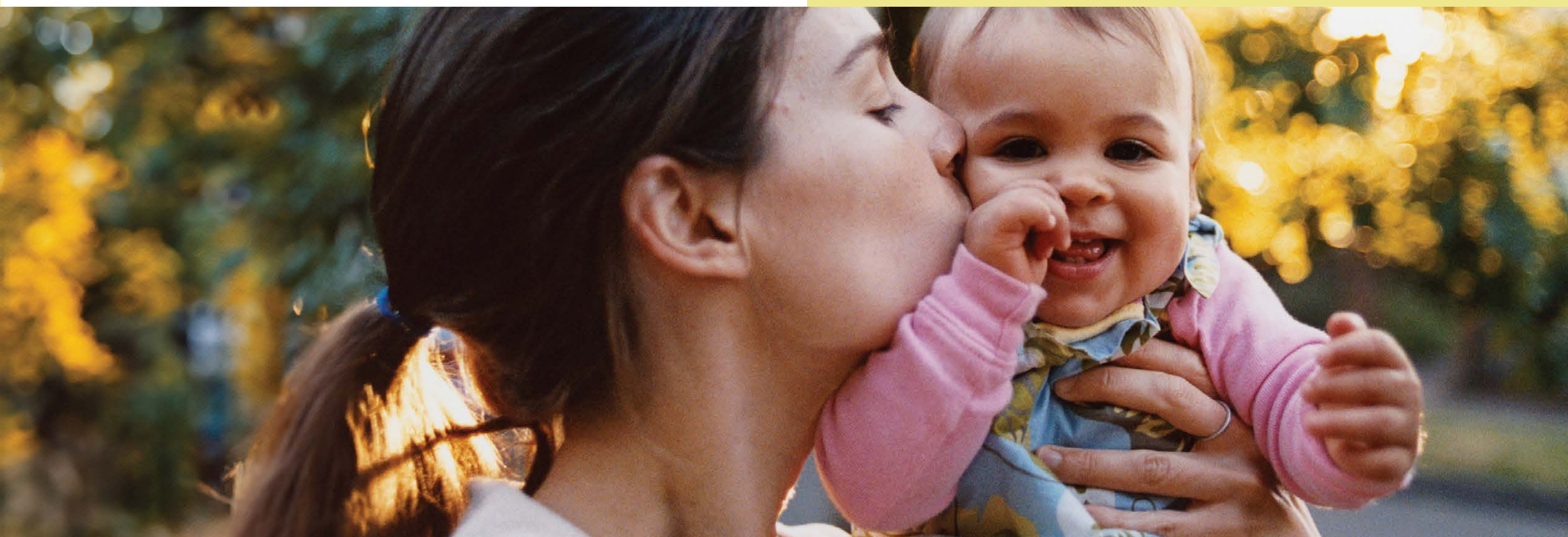

د اداري اوریدنه

د یو بې طرفه شخص سره رسمي پروسه، د اوریدنې افسر، څوک چې د والدینو/کورنۍ او اژانسیو شواهد او دلیلونه اوري او فیصله کوي چې څوک په سمه دي او څوک باید څه وکړي.

ارزونه

رواني کړنلارې چې د وړ متخصصینو لخوا د ماشوم د ابتدایي مداخلې په تجربه کې کارول کیږي ترڅو د هغه ځانګړي اړتیاوې وپیژني؛ د کورنۍ سرچینې، د هغه یا د هغې ودې پورې اړوند لومړیتوبونه او اندیښنې؛ او د دې اړتیاو پوره کولو لپاره د ابتدایي مداخلې خدمتونو نوعیت او حد.

مرستندویه ټیکنالوژي آلې

هر ډول توکي، د سامان ټوټه یا د محصول سیستم چې ستاسو د ماشوم د شیانو ترسره کولو وړتیا زیاتولو، ساتلو یا ښه کولو لپاره کارول کیږي (د مثال په توګه؛ خوړل، مخابره کول، حرکت کول).

مرستندویه ټیکنالوژي خدمتونه

یو خدمت چې په مستقیم ډول د معلولیت لرونکي ماشوم سره مرسته کوي چې د مرستندویه ټیکنالوژۍ آله وټاکي، ترلاسه کړي یا وکاروي.

د ماشوم موندل

ابتدایي پیژندنه، سکرینینګ، حواله کول او د پیل خدماتو همغږي شامل دي.

ابتدایي مداخله

د عامه او خصوصي اژانسیو لخوا وړاندې شوي د خدماتو ټولګه او د قانون له مخې ډیزاین شوي ترڅو د وړ ماشومانو او کورنیو سره ملاتړ وکړي ترڅو د زیږون څخه تر 3 کلنۍ پورې د ماشوم د لویېدنې او ودې ظرفیت جګ کړي.

ارزیابي

هغه طرزالعملونه چې د وړ مسلکي متخصصینو لخوا کارول کیږي ترڅو د ماشوم پیل او دوامدار وړتیا معلومه کړي، کوم چې په ټولو ودې برخو کې د کوچني ماشوم یا نوی تګ زده کونکی ماشوم حالت په معلوموولو تمرکز کوي؛ ادراکي، ټولنیز/احساساتي، فزیکي (د لید او اوریدلو په شمول)، ارتباط او تطابق وړ.

د کورنۍ مرکزي پاملرنه

هغه اصول چې والدینو ته د پریکړه کونکو په توګه وده ورکوي او د والدین/مسلکي شراکت رامینځته کوي.

د کورنۍ بیانیه

د کورنۍ د اندیښنو، لومړیتوبونو او سرچینو په اړه د کورنۍ لارښود شوې بیانیه چې د Individualized Family Service Plan (انفرادي کورنۍ خدمتونو پلان) (IFSP) کې شامل دي.

Individualized Family Service Plan (انفرادي کورنۍ خدمتونو پلان) (IFSP)

مستحق ماشومانو او کورنیو ته د ابتدایي مداخلې او نورو خدمتونو وړاندې کولو لیکلی پلان چې: (1) د کورنۍ او مناسبو متخصصینو لخوا په ګډه جوړ شوی؛ (2) د ماشوم او کورنۍ د څو اړخیزه ارزیابي او ارزونې پر اساس دی؛ (3) که کورنۍ خوښوي د سرچینو، لومړیتوبونو او اندیښنو په اړه د کورنۍ لارښود شوي بیانیه لري؛ او (4) د ماشوم د ودې او د کورنۍ د ظرفیت لوړولو لپاره اړین خدمتونه شامل دي ترڅو د هغه یا هغې ودې اړتیاوې پوره کړي.

معلولیت لرونکي کوچنیان ماشومان او نوی تګ زده کونکي ماشومان

د زیږون څخه تر 3 پورې ماشومان څوک چې د ابتدایي مداخلې خدمتونو لپاره مستحق دي ځکه چې دوی د 1.5 کره انحراف یا لږ تر لږه د 25 سلنې ودې ځنډ سره په لاندې برخو کې یو یا ډیرو برخو کې تجربه کوي: ادراکي، فزیکي، ارتباطي، ټولنیز/احساساتي یا تطابق وړ؛ یا یو تشخیص شوی فزیکي یا رواني حالت لري چې د ودې ځنډ په پایله کې لوړ احتمال لري.

منځګړیتوب

یوه غیر رسمي پروسه چې په هغه کې یو روزل شوی، بې طرفه شخص ممکن په شخړې کې ښکیلو اړخونو سره مرسته وکړي چې د دوی اختلافات حل کړي او د ټولو غاړو لپاره د قناعت وړ حل ومومي.

خو انضباطي

د ارزیابې او ارزونې فعالیتونو او د IFSP ودې په شمول د مربوط او همغږي خدماتو چمتو کولو کې د دوه یا ډیرو ډیسپلینونو یا مسلکونو ښکیلتیا.

طبیعي چاپیریالونه

هغه ترتیبات چې د ماشوم د عمر ملګرو لپاره طبیعي یا نورمال دي څوک چې معلولیت نلري. پدې کې ممکن کور، کاونډیتوب یا د ټولنې ترتیبات شامل وي.

پایلې

د بدلونونو بیانونه چې تاسو یې په خپل ماشوم یا کورنۍ کې د ابتدایي مداخلې خدمتونو په پایله کې لیدل غواړئ. دا بیانونه ستاسو د IFSP برخه ده.

سکرینینګ

ستاسو د ماشوم د ودې په اړه یو ګړندی چک لیست یا سروې ترڅو وګورئ چې نور ارزونې ته اړتیا شته.

استازي مور یا پلار

یو فرد چې د ځایي یا ایالتي اژانسۍ لخوا ټاکل شوی ترڅو د پریکړې کولو په پروسه کې د ماشوم د حقونو د حفاظت کولو لپاره د والدین یا قانوني سرپرست په ځای عمل وکړي.

د لیږد پلان

ستاسو د ماشوم لپاره رامینځته شوی پلان کله چې په 3 کلنۍ کې د ابتدایي مداخلې خدمتونه پریږدي.

اعترافونه

د کورنۍ لارښودنو کاري ډله، State Interagency Coordinating Council (د ایالتي ادارو د همغږۍ شورا) (SICC) کمیټه دا کتابچه جوړه کړه.

د دې هدف د معلولیت لرونکو کوچنیانو ماشومانو او نوی تک کونکو ماشومانو والدینو سره مرسته کول دي چې Individuals with Disabilities Education Act (د معلولیت لرونکو اشخاصو د زده کړې قانون) (IDEA) لاندې د ابتدایي مداخلې خدمتونو په اړه پوه شي.

د دې لارښود په جوړولو کې د مصرف شوي ساعتونو لپاره د کمیټې غړو څخه ډیره مننه:

Donna White، کرسی

Department of Health (د روغتیا څانګه)، د مور او ماشوم روغتیا

Catherine Davis

Us–Qwed–Eeth, Puyallup قبیله

شپږو پروژو ته زیږون

Heather Hebdon

د Specialized Training of Military Parents (عسکري والدینو ځانګړې روزنه پروژه) (STOMP)

Kathy Hormann

د ماشومانو د ودې مرکز، سمنر

Cassie Johnston

Washington PAVE،

د والدینو برخې اخیستنې همغږي کونکی

Lynne Leeper

Washington PAVE، د والدینو د روزنې پروژه

Melanie Stafford

Us–Qwed–Eeth, Puyallup قبیله

شپږو پروژو ته زیږون

Kathy Blodgett، کارکوونکي

Department of Social and Health Services (د ټولنیزو او روغتیایی خدمتونو څانګه)، پخوانی د Washington ایالت د ډیر کوچنیانو او نوی تک زده کونکو ماشومانو د ابتدایي مداخلې پروګرام

Barbie Faubion، کارکوونکي

Department of Social and Health Services (د ټولنیزو او روغتیایی خدمتونو څانګه)، پخوانی د Washington ایالت د ډیر کوچنیانو او نوی تک زده کونکو ماشومانو د ابتدایي مداخلې پروګرام

د نورو والدینو او مسلکیانو څخه مننه چې خپل نظریات یې شریک کړل په ګډون:

Rita Dickey, Linda Gil, Terri Larson, Kathy Lollar, Julie Martino, Kathie Moudy, Joni Strong, Diana Sandoval او **Debbie Yanak**.

د Maryland او Pennsylvania ایالتونو لپاره ځانګړی اعتراف چې کتابچه یې د Washington لارښود لپاره د نمونې په توګه کار کاوه.

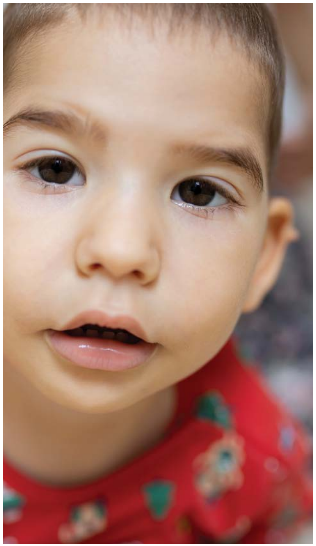

DCYF تبعیض نه کوي او د نژاد، رنګ، جنسیت، مذهب، عقیدې، د واده حالت، ملي اصل، جنسي تمایل، عمر، تجربه کار حالت، یا د هر ډول بدني، حسي یا ذهني معلولیت شتون په پام کې نیولو پرته د ټولو خلکو لپاره خپلو پروګرامونو او خدمتونو ته مساوي لاسرسی وړاندې کوي.

که تاسو د دې خپرونې وړیا کاپي ګانې په بدیل بڼه یا ژبه کې غواړئ، مهرباني وکړئ *DCYF Constituent Relations* (د *DCYF* تشکیلوونکی اړیکو) سره په *1-800-723-4831* یا بریښنالیک اړیکه ونیسئ ***communications@dcyf.wa.gov***.

DCYF PUBLICATION FS_0002 | DEL 11-005 PA (07-2023) Pashto